

Foto: Jo GENNEZ

Voeding speelt belangrijke rol bij de groei van vleesvee

Vruchtbaarheid, groei, sterfte en uitval bepalen de hoeveelheid vlees die op een vleesveebedrijf geproduceerd wordt. Deze thema's staan centraal in een demonstratieproef van de Vlaamse overheid op enkele vleesveebedrijven. In dit tweede artikel, in een reeks van 3, behandelen we de groeiresultaten van de dieren in relatie tot de voeding.

– LAURENCE HUBRECHT & WALTER WILLEMS, VLAAMSE OVERHEID, ADLO –

• rundvee •

Naast het fokken van zoveel mogelijk dieren per jaar omvat een maximale vleesproductie een goede dagelijkse groei bij de dieren. De groei wordt door meerdere factoren, zoals voeding, genetica en dierengezondheid beïnvloed.

Voeding

Het in kaart brengen en vergelijken van de rantsoenen van de verschillende diercategorieën op de 12 deelnemende bedrijven is niet evident. De rantsoenen zijn zeer divers, de inhoud van de rantsoenen en de opname door de dieren zijn onbekend

en de samenstelling van de rantsoenen verandert. Om de voederintensiteit op de deelnemende bedrijven aan de demonstratieproef te kunnen schatten, werden volgende parameters bepaald: aantal gve/ha ruwvoerders (gras en maïs), het maaipercentage, de hoeveelheid andere ruwvoerders per gve en de hoeveelheid krachtvoerders per gve. Het resultaat kan je zien in figuur 1. Het is duidelijk dat er grote verschillen tussen de bedrijven zijn. Op de meeste bedrijven gaan enkel de vaarzen, ouder dan een jaar, en de koeien op de weide. Beweiding van vaarzen die

nog geen jaar oud zijn, is geëvolueerd van beperkte tot geen beweiding.

Groei en geboortegewichten

Om de groei van dieren te bepalen, moeten de dieren op verschillende leeftijden gewogen worden. Op 7 van de 12 deelnemende bedrijven weegt men de dieren regelmatig. Van de overige bedrijven verzamelt de proef enkel de eindgewichten van de geslachte dieren.

Op 8 van de 12 bedrijven weegt men de kalveren bij de geboorte (bijna) altijd, op de 4 overige bedrijven doet men een schat-

ting. De stierkalveren wegen gemiddeld 55 kg, de vaarskalveren 51 kg. De geschatte geboortegewichten liggen gemiddeld 4 kg lager voor stierkalveren en 3 kg voor vaarskalveren. Dit laat vermoeden dat – gemiddeld gezien – het geboortegewicht van een kalf wordt onderschat. Enkel wie weegt, krijgt een nauwkeurig beeld van het gewicht.

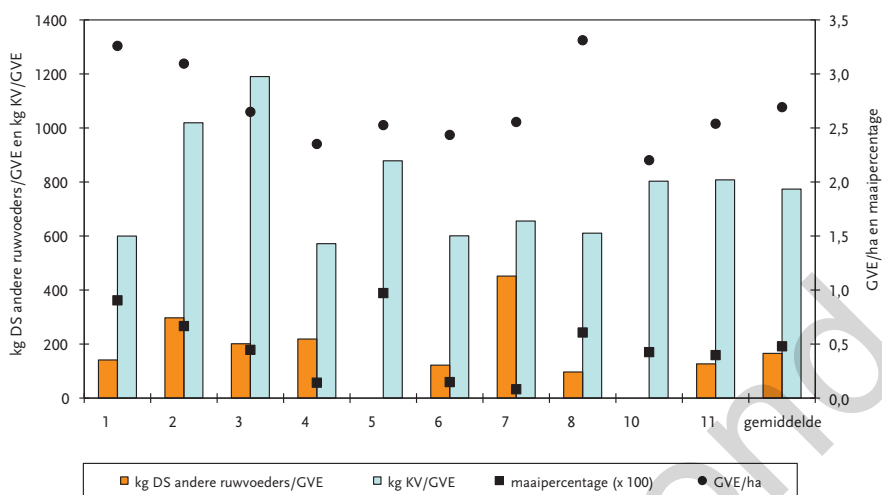
Vaarzen: goede groei op jonge leeftijd

Figuur 2 geeft de gewichten van de vaarzen weer die op 7 bedrijven werden gewogen. Elke gekleurde lijn stelt de best passende curve voor, door de wegingen afkomstig van 1 bedrijf. De zwarte lijn is de best passende curve (statistisch berekend) door alle wegingen en geeft als het ware het gemiddelde gewichtsverloop van de vaarzen weer. Uit deze figuur kunnen we afleiden dat de vaarzen gemiddeld op jonge leeftijd goed groeien en op 14 maanden al 400 kg wegen. Vanaf ongeveer 18 maanden groeien de vaarzen trager en bereiken ze uiteindelijk het streefgewicht van 600 kg bij eerste kalving niet. De vaarzen kalven gemiddeld op leeftijd van 26 maanden (zie *Landbouw&Techniek* 1) en wegen dan ongeveer 575 kg.

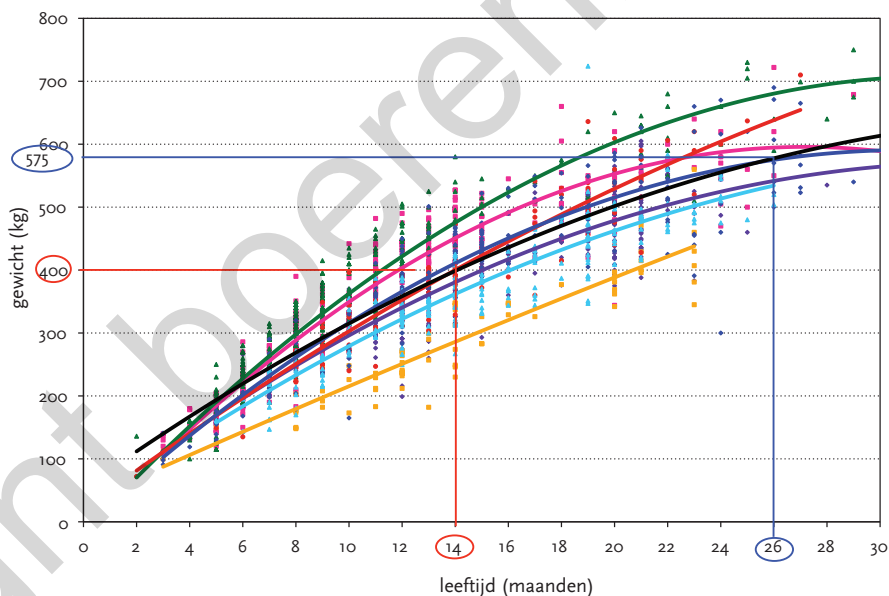
Verder is het duidelijk dat er, zowel tussen de bedrijven als tussen de dieren binnen eenzelfde bedrijf, grote verschillen bestaan. Zo bereiken de vaarzen van bedrijf 3 (groene lijn) het gewicht van 400 kg als ze 11 à 12 maanden oud zijn en deze van bedrijf 4 (oranje lijn) op 20 à 21 maanden. Dit heeft consequenties voor de leeftijd bij de eerste kalving. Op bedrijf 3 bedraagt deze 23 maanden, op bedrijf 4 niet minder dan 32 maanden. Een hoge leeftijd bij de eerste kalving kan als gevolg hebben dat de koeien minder lang in productie zijn, waardoor een minder strenge selectie kan doorgevoerd worden. Nog een gevolg is dat de reforme koeien ouder zijn als ze verkocht worden. Daardoor is er meer kans op een lagere marktprijs. Tenslotte is de jongveestapel groter, waardoor er meer dierplaatsen beschikbaar moeten zijn.

Om het streefgewicht van 600 kg bij eerste kalving te realiseren, moeten de vaarzen 750 g per dag groeien. In tabel 1 wordt de gerealiseerde groei van de vaarzen voor de verschillende leeftijdscategorieën weergegeven. Hieruit blijkt nogmaals dat de groei van de kalveren gemiddeld goed zit (749 g per dag), de groei van de pinken hoog is (909 g per dag), die van de dekrijpe vaarzen eerder laag (661 g per dag) en die van de hoogdrachtige vaarzen (534 g per dag) ondermaats.

De voeding heeft een grote invloed op de groeieresultaten. De sterk uiteenlopende groeicurven van bedrijf 3 (groene lijn) en bedrijf 4 (oranje lijn) zijn onder meer het gevolg van het verschil in voederregime.

Figuur 1 Variatie in parameters in verband met ruwvoederproductie, voederverbruik en veebezetting op de deelnemende bedrijven – ADLO 2008

Figuur 2 Gewichtverloop van de vaarzen op 7 bedrijven – ADLO 2009

Tabel 1 Groei van de vaarzen - ADLO 2009

Leeftijdscategorie	< 6 maanden	6-12 maanden	13-19 maanden	20-30 maanden
Aantal metingen	76	437	204	223
Leeftijd in maanden	5	8	17	22
Groei (g per dag)	749	909	661	534

Tabel 2 Groei van vaarzen met of zonder bijvoeding op de weide - ADLO 2009

	13-19 maanden		20-30 maanden	
	zonder bijvoeding	met bijvoeding	zonder bijvoeding	met bijvoeding
Aantal metingen	11	84	54	108
Groei (g per dag)	533	696	472	558

Tabel 3 Groei van de stieren - ADLO 2009

Leeftijdscategorie	< 6 maanden	6-12 maanden	13-19 maanden	20-25 maanden
Aantal metingen	89	569	431	188
Groei (g per dag)	800	1068	1328	1303

Tabel 4 Slachtleeftijd, -gewicht en levensgroei van stieren volgens afmeststelsysteem - ADLO 2009

	Groep 1	Groep 2	Groep 3
Aantal metingen	348	313	144
Leeftijd (maanden)	17	20	23
Gewicht (kg)	676	712	722
Groei (g per dag)	1.229	1.076	977

Tabel 5 Vergelijking van opbrengsten en voederkosten van 2 afmestsystemen - ADLO 2009

		Groep 1	Groep 3
Stier op slachtleeftijd	Bruto-opbrengst	2096 euro	2166 euro
		(676 kg x 3,1 euro/kg)	(722 kg x 3,0 euro/kg)
	Bruto-opbrengst/dag	4,05 euro	3,1 euro
Stier van 12 maanden oud	Gewicht (DS-opname)	450 kg (8,5 kg)	400 kg (7,5 kg)
	Rantsoen	5,5 kg KV + 9 kg MKV	2 kg KV + 16,5 kg MKV
	Kostprijs rantsoen	1,9 euro/dag ^{1 3}	1,1 euro/dag ^{1 3}
Stier van 17 maanden oud	Gewicht (DS-opname)	675 kg (9,5 kg)	560 kg (9,0 kg)
	Rantsoen	6 kg KV + 11 kg MKV	3 kg KV + 18 kg MKV
	Kostprijs rantsoen	1,8 euro per dag ^{2 3}	1,4 euro per dag ^{1 3}

1 Prijs krachtvoeder in groeifase: 0,3 euro/kg

2 Prijs krachtvoeder in afmestfase: 0,25 euro/kg

3 Prijs maïskuilvoeder: 0,03 euro/kg

FOTO: ANNE VANDERBOSCH

Op bedrijf 3 wordt dubbel zoveel krachtvoeder per grootvee-eenheid verstrekt dan op bedrijf 4, ook wordt er meer voordroog gewonnen.

Het belang van voeding blijkt ook duidelijk uit de vergelijking van de groeiretultaten van de vaarzen die bijvoeding krijgen op de weide en deze die dit niet krijgen (tabel 2). Met bijvoeding groeien pas drachtige vaarzen gedurende het weideseizoen bijna 700 g per dag, hoogdrachtige vaarzen halen slechts 558 g groei per dag. Toch is dit nog beter dan de groei van drachtige vaarzen die het zonder bijvoeding op de weide moeten stellen.

Bijvoeding op de weide is noodzakelijk om een redelijke groei bij drachtige vaarzen te kunnen realiseren. Immers, de foetus en het vruchtwater drukken al vroeg in de dracht op het magencomplex waardoor de opnamecapaciteit beperkt wordt. Daarom zijn – naast vers gras – meer gecon-

centreerde voedermiddelen aangewezen. Zeker op het einde van het weideseizoen is, omwille van het beperkte grasaanbod, bijvoeding van zowel jonge als drachtige vaarzen een absolute noodzaak.

Stieren: welk afmeststelsysteem?

De stieren groeien gemiddeld goed. In de literatuur wordt vooropgesteld dat stieren van het witblauwras een gemiddelde groei zouden moeten kunnen halen van 1100 g per dag, als kalf is 800 g per dag een goed gemiddelde. In tabel 3 wordt de gemiddelde groei van de stieren, die op de 7 bedrijven werden gewogen, per leeftijdscategorie voorgesteld. Net zoals bij de vaarzen worden – tussen de bedrijven en de stieren binnen een bedrijf – grote verschillen vastgesteld. Toch kan je duidelijk 3 groepen bedrijven onderscheiden, dat blijkt ook uit tabel 4. Er zijn 2 bedrijven die hun stieren op jonge leeftijd afzetten

(groep 1), 5 bedrijven die hun stieren op een leeftijd van ongeveer 20 maanden afzetten (groep 2) en 4 bedrijven die hun stieren op oudere leeftijd afzetten (groep 3). In tabel 4 wordt tevens het gemiddelde van het slachtgewicht en de levensgroei per groep weergegeven. Met de levensgroei wordt de groei vanaf de geboorte tot de slacht bedoeld.

De stieren die afgemest werden op de bedrijven uit groep 1 zullen, gezien de jongere leeftijd bij de slacht, een hogere bruto-opbrengst per dag opleveren dan de stieren uit groep 3. Uit een praktijkvoorbeeld in tabel 5 blijkt dat dit verschil al snel tot 0,95 euro per dag kan oplopen. Dit betekent dat het rantsoen voor de stieren uit groep 3 0,95 euro per dag goedkoper moet zijn om evenveel winst te realiseren als de bedrijven van groep 1, in de veronderstelling dat de overige kosten gelijk zijn. Het voorbeeld maakt al snel duidelijk dat dit moeilijk haalbaar is. Ook al geeft groep 1 dubbel zoveel krachtvoeder dan groep 3, dan nog zal het rantsoen van groep 1 in veel gevallen niet met 0,95 euro/kg duurder zijn.

We moeten ook andere factoren in overweging nemen bij de keuze van het afmeststelsysteem. Naarmate de stieren op oudere leeftijd worden afgemest, zijn er meer dierplaatsen vereist. Verder zal de mestproductie hoger zijn en neemt het risico op ongevallen en/of sterfte toe. Bedrijven die krap zitten in ruimte en mestafzet, hebben een extra reden om hun dieren op jongere leeftijd af te zetten.

Het aantal bedrijven dat stieren op zeer jonge leeftijd afmest (zoals in groep 1), is eerder gering. Om stieren op jonge leeftijd slachtrijp te hebben, moeten ze al van jongs af aan sterk gevoederd worden. De krachtvoedergift op deze bedrijven is dan ook hoog (zie bedrijven 2 en 3 in figuur 1). Ook moet de groei van deze dieren goed opgevolgd worden via wegingen. Het afmeststelsysteem van groep 2 is voor de meeste bedrijven beter haalbaar en zou dan ook moeten nagestreefd worden.

Besluit

Niettegenstaande de verschillen tussen de bedrijven, slagen de meeste bedrijven erin om met een goed management goede groeieresultaten te boeken. Gemiddeld gezien groeien jonge vaarzen goed, maar bij hoogdrachtige vaarzen is de streefnorm van 750 g per dag moeilijk haalbaar. Om bij drachtige vaarzen een aanvaardbare groei te behalen, is bijvoeding op de weide noodzakelijk. Wat de mannelijke dieren betreft blijkt het interessanter om jonge stieren af te zetten op de markt. ■

In dit tweede artikel legden we ons toe op de groei en voeding bij het Belgisch witblauwras. In het laatste artikel hebben we het over sterfte en uitval.